

Date: 13th September-2026

OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA SOFT SKILLS KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING MAVJUD HOLATI DIAGNOSTIKASI

Igamberdiyeva Gulmira

348-DMTT direktori

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida talabalarning soft skills kompetensiyalarini rivojlantirishning mavjud holatini diagnostika qilishning nazariy-metodologik va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Zamonaviy mehnat bozorida kasbiy bilim va texnik ko'nikmalar bilan bir qatorda kommunikativ kompetensiya, jamoada ishlash, tanqidiy va kreativ fikrlash, muammolarni hal qilish, yetakchilik, moslashuvchanlik, vaqtni boshqarish, hissiy intellekt hamda o'z-o'zini rivojlantirish kabi yumshoq ko'nikmalarning ahamiyati ortib borayotganligi asoslangan. Oliy ta'lim jarayonida mazkur kompetensiyalarni rivojlantirish holatini aniqlash uchun motivatsion-qadriyatli, kognitiv, kommunikativ-faoliyatli va refleksiv komponentlardan iborat diagnostik yondashuv taklif etilgan. Soft skills kompetensiyalarini baholashda so'rovnoma, kuzatuv, o'z-o'zini baholash, ekspert baholash, keys-topshiriqlar, guruhli loyiha va portfolio kabi diagnostika vositalaridan kompleks foydalanish zarurligi ko'rsatib berilgan. Shuningdek, oliy ta'lim muassasalarida soft skillsni rivojlantirish jarayonida uchraydigan asosiy muammolar aniqlanib, ularni bartaraf etishga qaratilgan ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: soft skills, kompetensiya, oliy ta'lim, diagnostika, kommunikativ kompetensiya, tanqidiy fikrlash, kreativ fikrlash, jamoada ishlash, yetakchilik, refleksiya, mehnat bozori, kompetensiyaviy yondashuv, talaba.

Kirish. XXI asrda iqtisodiyot va ijtimoiy munosabatlarning jadal transformatsiyasi mutaxassislarni tayyorlashga qo'yiladigan talablarni tubdan o'zgartirmoqda. Raqamlashtirish, sun'iy intellekt, avtomatlashtirish va yangi kasblarning shakllanishi sharoitida oliy ta'lim muassasasini tamomlagan mutaxassisning raqobatbardoshligi faqat uning muayyan kasbiy yo'nalish bo'yicha egallagan nazariy bilimlari bilan belgilanmaydi. Zamonaviy mutaxassis o'z bilimlarini real kasbiy vaziyatlarda qo'llashi, jamoa bilan samarali ishlashi, o'z fikrini asoslangan holda ifodalashi, muammoli vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilishi, yangi sharoitlarga moslashishi va kasbiy faoliyati davomida o'zini rivojlantirib borishi talab etiladi.

Jahon iqtisodiy forumining "The Future of Jobs Report 2025" hisobotida ish beruvchilar tomonidan eng muhim kompetensiyalar qatorida analitik fikrlash, moslashuvchanlik va bardoshlilik, yetakchilik va ijtimoiy ta'sir, kreativ fikrlash, motivatsiya va o'z-o'zini anglash, empatiya va faol tinglash hamda uzluksiz o'rganish kabi insoniy kompetensiyalar qayd etilgan. Hisobotga ko'ra, 2025–2030-yillar davomida xodimlarning mavjud ko'nikmalarining qariyb 39 foizi o'zgarishi yoki yangilanishi kutilmoqda [1].

Bu holat oliy ta'lim oldiga talabalarga faqat professional bilimlarni yetkazish emas, balki ularni o'zgaruvchan mehnat bozori sharoitida samarali faoliyat olib borishga

Date: 13th September-2026

tayyorlash vazifasini ham qo‘ymoqda. Aynan shu jihatdan soft skills kompetensiyalarini shakllantirish va ularning rivojlanganlik holatini muntazam diagnostika qilib borish ta’lim sifatini ta’minlashning muhim yo‘nalishiga aylanmoqda.

OECD tadqiqotlarida ham ijtimoiy va emotsional ko‘nikmalar ko‘pincha soft skills, life skills yoki non-cognitive skills tushunchalari bilan ifodalanib, ular insonning ta’lim, professional faoliyat va kundalik ijtimoiy munosabatlarda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishiga xizmat qiluvchi muhim kompetensiyalar sifatida talqin qilinadi [2].

O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan ta’lim islohotlarida ham yoshlarning bilim va salohiyatini rivojlantirish, zamonaviy ko‘nikmalarga ega kadrlarni tayyorlash hamda ta’limni iqtisodiyot va mehnat bozori talablariga yaqinlashtirish ustuvor yo‘nalishlardan biri sifatida belgilanmoqda. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasida har bir fuqaroning o‘z salohiyatini rivojlantirishi uchun zarur imkoniyatlarni yaratish va bilimli, zamonaviy kompetensiyalarga ega avlodni shakllantirish muhim maqsadlar qatoriga kiritilgan [3].

Shu nuqtayi nazardan, oliy ta’lim muassasalarida soft skills kompetensiyalarini rivojlantirishning mavjud holatini ilmiy asoslangan mezonlar yordamida diagnostika qilish, mavjud muammolar va ehtiyojlarni aniqlash hamda mazkur jarayonni takomillashtirish mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb pedagogik vazifa hisoblanadi.

Asosiy qism. Soft skills kompetensiyalarining mazmun-mohiyati. “Soft skills” tushunchasi shaxsning muayyan professional vazifani bajarish uchun talab qilinadigan maxsus texnik bilim va malakalardan farqli ravishda, turli kasbiy va ijtimoiy vaziyatlarda samarali faoliyat olib borishini ta’minlaydigan universal shaxsiy, kommunikativ, ijtimoiy va boshqaruv kompetensiyalarini ifodalaydi.

Soft skillsning muhim xususiyati ularning muayyan bitta kasb bilan chegaralanmasligidir. Masalan, muhandis, pedagog, iqtisodchi, shifokor yoki boshqaruv mutaxassisi turli kasbiy bilimlarga ega bo‘lishi mumkin, biroq ularning har biri uchun o‘z fikrini tushunarli yetkazish, boshqalarni tinglash, jamoada hamkorlik qilish, muammolarni tahlil qilish, qaror qabul qilish, vaqtni boshqarish va o‘zgarishlarga moslashish zarur hisoblanadi.

Soft skills kompetensiyalarining asosiy tarkibiy qismlariga quyidagilarni kiritish mumkin:

kommunikativ kompetensiya – o‘z fikrini og‘zaki va yozma shaklda mantiqiy, aniq va vaziyatga mos ifodalash, faol tinglash va samarali muloqot o‘rnatish;

jamoada ishlash kompetensiyasi – umumiy maqsad yo‘lida hamkorlik qilish, vazifalarni taqsimlash, sheriklarning pozitsiyasini hisobga olish va jamoaviy mas’uliyatni anglash;

tanqidiy fikrlash – ma’lumot va dalillarni tahlil qilish, turli nuqtayi nazarlarni solishtirish, axborotning ishonchligini baholash va asoslangan xulosa chiqarish;

kreativ fikrlash – an’anaviy yondashuvlar bilan cheklanib qolmasdan, yangi g‘oya va alternativ yechimlarni ishlab chiqish;

muammoni hal qilish – muammoni aniqlash, uning sabablarini tahlil qilish, mumkin bo‘lgan yechimlarni ishlab chiqish va eng maqbul variantni tanlash;

Date: 13th September-2026

yetakchilik – jamoani umumiy maqsad sari yo‘naltirish, tashabbus ko‘rsatish, mas’uliyatni o‘z zimmasiga olish va boshqalarning faoliyatini muvofiqlashtirish;

moslashuvchanlik – yangi sharoit, texnologiya, faoliyat turi va noaniq vaziyatlarga tez moslashish;

vaqtni boshqarish – ustuvor vazifalarni aniqlash, faoliyatni rejalashtirish va belgilangan muddatlarda natijaga erishish;

hissiy intellekt – o‘z his-tuyg‘ularini anglash va boshqarish, boshqa insonlarning emotsional holatini tushunish va konstruktiv munosabat o‘rnatish;

refleksiya va o‘z-o‘zini rivojlantirish – o‘z faoliyati natijalarini tanqidiy tahlil qilish, kuchli va zaif tomonlarini aniqlash hamda o‘z rivojlanishini mustaqil rejalashtirish.

Zamonaviy mehnat bozorida ushbu ko‘nikmalar texnologik kompetensiyalarning muqobili sifatida emas, balki ular bilan o‘zaro integratsiyada namoyon bo‘ladi. Jahon iqtisodiy forumining 2025-yilgi ma‘lumotlarida analitik fikrlashni ish beruvchilarning 69 foizi, moslashuvchanlik va bardoshlilikni 67 foizi, yetakchilik va ijtimoiy ta‘sirni 61 foizi asosiy kompetensiyalar qatorida qayd etgani bunga misol bo‘la oladi [1].

Oliy ta‘lim muassasalarida soft skillsni rivojlantirish holatini diagnostika qilishning zarurati. Soft skills kompetensiyalarini rivojlantirishni samarali tashkil etish uchun, avvalo, talabalarda ushbu kompetensiyalarning mavjud darajasini aniqlash zarur. Diagnostikasiz tashkil etilgan pedagogik jarayonda qaysi kompetensiya yetarli shakllangani, qaysi kompetensiya rivojlantirilishi zarurligi va qo‘llanilayotgan metodlarning qanday natija berayotganini obyektiv baholash qiyin.

Pedagogik diagnostikaning vazifasi talabalarni shunchaki “kuchli” va “zaif” guruhlariga ajratishdan iborat emas. Diagnostika talabaning rivojlanish dinamikasini aniqlash, individual ehtiyojlarini belgilash, ta‘lim metodlarini tanlash va pedagogik ta‘sir natijalarini baholash uchun zarur bo‘lgan axborotni shakllantirishi lozim.

Soft skills diagnostikasining yana bir murakkab jihati shundaki, mazkur kompetensiyalarni an‘anaviy yozma yoki test imtihoni orqali to‘liq aniqlash imkoni mavjud emas. Masalan, talaba “jamoadi ishlash” tushunchasining nazariy ta‘rifini bilishi mumkin, biroq real guruhli topshiriq bajarish jarayonida sheriklarining fikrini tinglamasligi yoki vazifalarni muvofiqlashtira olmasligi mumkin. Shu sababli soft skillsni diagnostika qilishda bilim bilan bir qatorda real faoliyatdagi xatti-harakatlar va faoliyat natijalari ham hisobga olinishi zarur.

Soft skills kompetensiyalarining diagnostik komponentlari. Oliy ta‘lim muassasalarida soft skills kompetensiyalarining shakllanganlik darajasini aniqlashda diagnostikani to‘rtta o‘zaro bog‘liq komponent asosida tashkil etish maqsadga muvofiq.

Birinci komponent – **motivatsion-qadriyatli komponent.** U talabaning soft skills kompetensiyalarini rivojlantirish zaruratini anglashi, kasbiy va shaxsiy rivojlanishga motivatsiyasi, jamoaviy faoliyatga munosabati, tashabbuskorligi hamda o‘z-o‘zini rivojlantirishga tayyorligini ifodalaydi.

Mazkur komponentni baholashda “Men o‘z fikrimni boshqalarga tushunarli ifodalay olamanmi?”, “Jamoaviy topshiriqlarni bajarishda qanday rol ni egallayman?”,

Date: 13th September-2026

“Muammoli vaziyatlarda mustaqil yechim izlaymanmi?”, “Yangi bilim va ko‘nikmalarni egallashga qanchalik tayyorman?” kabi refleksiv savollardan foydalanish mumkin.

Ikkinchi komponent – **kognitiv komponent**. U talabaning samarali muloqot, jamoaviy faoliyat, konfliktlarni boshqarish, tanqidiy fikrlash, qaror qabul qilish, liderlik va vaqtni boshqarishga oid bilim hamda tushunchalarini qamrab oladi.

Talaba soft skills mohiyatini anglamasdan turib, ularni ongli ravishda rivojlantirishi qiyin. Shu sababli diagnostikada faqat xatti-harakat emas, balki mazkur xatti-harakatning pedagogik va ijtimoiy asoslarini tushunish darajasi ham aniqlanishi kerak.

Uchinchi komponent – **kommunikativ-faoliyatli komponent**. Ushbu komponent talabaning soft skillsdan real faoliyat davomida foydalanish qobiliyatini ifodalaydi. Bu yerda muloqot o‘rnatish, guruhdagi vazifalarni taqsimlash, muammoli vaziyatlarga yechim topish, fikrni himoya qilish, muzokara yuritish, konfliktlarni konstruktiv hal etish va jamoaviy qaror qabul qilish ko‘nikmalari baholanadi.

To‘rtinchi komponent – **refleksiv-baholash komponenti**. U talabaning o‘z xatti-harakatlarini tahlil qilishi, faoliyatidagi kamchiliklarni aniqlashi, boshqalardan olingan fikr-mulohazani qabul qilishi hamda keyingi rivojlanish maqsadlarini mustaqil belgilash qobiliyatini ifodalaydi.

Refleksiya soft skillsni rivojlantirishning muhim sharti hisoblanadi. Chunki talaba o‘zining kommunikativ yoki ijtimoiy faoliyatidagi muammolarni anglamasa, ularni maqsadli ravishda takomillashtirishga ehtiyoj ham sezmaydi.

Soft skills kompetensiyalarini diagnostika qilish metodlari. Soft skillsni baholashda faqat bitta diagnostik metodga tayanish obyektiv natija bermasligi mumkin. Shu sababli bir-birini to‘ldiradigan bir necha metoddan kompleks foydalanish talab etiladi.

So‘rovnoma va anketa talabalarning soft skillsga munosabati, o‘z imkoniyatlarini qanday baholashi va qaysi kompetensiyalarni rivojlantirishga ehtiyoj sezishini aniqlash imkonini beradi.

O‘z-o‘zini baholash metodi talabaning o‘z kompetensiyalariga nisbatan refleksiv munosabatini shakllantiradi. Biroq bunda subyektivlik yuqori bo‘lishi mumkinligi sababli o‘z-o‘zini baholash natijalarini boshqa metodlar bilan solishtirish lozim.

Pedagogik kuzatuv seminar, amaliy mashg‘ulot, loyiha va guruhli ish jarayonida talabaning real xatti-harakatlarini baholash imkonini beradi.

Ekspert baholash orqali o‘qituvchi, mentor, amaliyot rahbari yoki ish beruvchi talabaning kommunikativ, tashkiliy, liderlik va muammolarni hal qilish ko‘nikmalariga baho beradi.

Case-study va muammoli vaziyatlar tanqidiy fikrlash, qaror qabul qilish, kreativ yondashuv va muammolarni hal qilish kompetensiyalarini baholashda samarali hisoblanadi.

Guruhli loyiha talabaning jamoada ishlashi, vazifalarni taqsimlashi, boshqa ishtirokchilar bilan muloqoti, liderlik ko‘rsatishi va umumiy natija uchun mas’uliyatni o‘z zimmasiga olishini tabiiy sharoitda kuzatish imkonini beradi.

Portfolio esa talabaning ma’lum davr davomida soft skills kompetensiyalarining rivojlanish dinamikasini aniqlash uchun muhim vosita hisoblanadi. Unda loyiha ishlari,

Date: 13th September-2026

taqdimotlar, refleksiv hisobotlar, sertifikatlar, jamoaviy faoliyat natijalari, amaliyot rahbarlarining tavsifnomalari va boshqa dalillar jamlanishi mumkin.

Soft skills kompetensiyalarining rivojlanganlik darajalarini belgilash. Diagnostika natijalarini tizimlashtirish maqsadida soft skills kompetensiyalarining rivojlanganlik holatini yuqori, o'rta va past darajalarga ajratish mumkin.

Yuqori daraja – talaba turli kommunikativ va kasbiy vaziyatlarda tashabbus ko'rsatadi, o'z fikrini dalillar bilan asoslaydi, boshqalarning pozitsiyasini tinglaydi, jamoaviy faoliyatni samarali tashkil etadi, muammoga bir nechta alternativ yechim ishlab chiqadi, konstruktiv qaror qabul qiladi va o'z faoliyatini mustaqil tahlil qila oladi.

O'rta daraja – talaba soft skillsning ahamiyatini tushunadi va tanish vaziyatlarda ulardan foydalana oladi, biroq murakkab yoki noaniq vaziyatlarda pedagog yoki guruh a'zolarining ko'magiga ehtiyoj sezadi. Tashabbuskorlik va mustaqil qaror qabul qilish doimiy xususiyat kasb etmagan bo'ladi.

Past daraja – talaba jamoaviy faoliyatda passiv ishtirok etadi, o'z fikrini asoslashda qiyinchilikka duch keladi, kommunikativ vaziyatlarda tashabbus ko'rsatmaydi, muammoni mustaqil tahlil qilish va alternativ yechimlarni ishlab chiqishda qiynaladi, o'z faoliyatining kuchli va zaif jihatlarini yetarli anglamaydi.

Mazkur darajalar talabani qat'iy toifaga ajratish uchun emas, uning individual rivojlanish yo'nalishini aniqlash uchun xizmat qilishi kerak.

Oliy ta'limda soft skills kompetensiyalarini rivojlantirishning mavjud holatiga xos muammolar. Oliy ta'lim amaliyotini kompetensiyaviy yondashuv nuqtayi nazaridan tahlil qilish soft skillsni shakllantirishga bevosita yoki bilvosita ta'sir qiluvchi bir qator muammolar mavjudligini ko'rsatadi.

Birinchi muammo – soft skills kompetensiyalarining fan dasturlarida aniq ta'lim natijalari va baholash mezonlari bilan yetarli darajada bog'lanmaganligidir. O'quv dasturlarida "mustaqil fikrlash", "jamoada ishlash", "muloqot qilish" kabi umumiy talablar uchrashi mumkin, biroq ularning qaysi topshiriq orqali shakllantirilishi va qanday mezon asosida baholanishi har doim ham aniq belgilanmaydi.

Ikkinchi muammo – nazariy va reproduktiv ta'lim metodlarining ustunligi. Agar talaba dars davomida asosan ma'ruzani tinglash va tayyor axborotni qayta aytish bilan cheklansa, uning muzokara olib borish, jamoada ishlash, muammoli vaziyatni hal qilish yoki mustaqil qaror qabul qilish kompetensiyalarini rivojlantirish imkoniyati kamayadi.

Uchinchi muammo – soft skillsni baholashning yagona va aniq diagnostik mezonlarining yetarli darajada shakllanmaganligi. An'anaviy nazorat shakllari ko'proq bilimni tekshirishga yo'naltirilgani sababli kommunikativ yoki ijtimoiy kompetensiyalar talabaning yakuniy natijasida to'liq aks etmasligi mumkin.

To'rtinchi muammo – talabalarning o'z soft skills kompetensiyalariga nisbatan refleksiv munosabatining yetarli emasligi. Talaba ba'zan yaxshi baho olishni o'zining kasbiy tayyorgarligi bilan tenglashtirishi mumkin. Holbuki, mehnat bozorida bilim bilan bir qatorda uni jamoa muhitida samarali qo'llash qobiliyati ham muhim hisoblanadi.

Beshinchi muammo – ta'lim va real professional faoliyat o'rtasidagi aloqaning yetarli darajada yo'lga qo'yilmagan holatlaridir. Soft skills tabiatan faoliyat jarayonida

Date: 13th September-2026

namoyon bo'ladigan kompetensiyalar bo'lganligi sababli ularni real yoki real vaziyatga yaqinlashtirilgan topshiriqlarsiz to'liq rivojlantirish murakkab.

Oltinchi muammo – talabalar soft skillsini rivojlantirish ko'pincha alohida trening yoki tadbir vazifasi sifatida qaralishidir. Aslida soft skills faqat maxsus treninglarda emas, balki har bir fan, loyiha, amaliyot, mustaqil ta'lim va auditoriyadan tashqari faoliyat jarayonida tizimli shakllantirilishi kerak.

Soft skills kompetensiyalarini rivojlantirish diagnostikasini takomillashtirish yo'nalishlari. Oliy ta'lim muassasalarida soft skills kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligini oshirish uchun, birinchidan, har bir ta'lim yo'nalishi bo'yicha bitiruvchida shakllanishi zarur bo'lgan soft skills kompetensiyalari aniq belgilanishi lozim. Mazkur kompetensiyalar fanlar va ta'lim natijalari bilan uzviy bog'lanishi zarur.

Ikkinchidan, diagnostika boshlang'ich, joriy va yakuniy bosqichlarda amalga oshirilishi maqsadga muvofiq. Boshlang'ich diagnostika talabani dastlabki holatini, joriy diagnostika rivojlanish dinamikasini, yakuniy diagnostika esa ta'lim jarayonining natijadorligini aniqlashga xizmat qiladi.

Uchinchidan, o'z-o'zini baholash, o'qituvchi bahosi, tengdoshlar bahosi va amaliyot rahbarining bahosini o'zaro uyg'unlashtiruvchi ko'p manbali diagnostika tizimini joriy etish zarur. Bunday yondashuv bitta subyektning subyektiv bahosi ta'sirini kamaytiradi.

To'rtinchidan, loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim, case-study, debat, rolli o'yin, simulyatsiya, taqdimot, startup-loyiha va guruhli tadqiqotlarning ta'lim jarayonidagi ulushini oshirish maqsadga muvofiq. Bunday pedagogik texnologiyalar talabani passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi.

Beshinchidan, soft skillsni baholash uchun aniq indikatorlarni o'z ichiga olgan rubrikalar ishlab chiqilishi kerak. Masalan, kommunikativ kompetensiyani baholashda fikrning mantiqiyligi, dalillanganligi, tinglash qobiliyati, savollarga javob berish va auditoriya bilan aloqa o'rnatish kabi indikatorlardan foydalanish mumkin.

Oltinchidan, talabani soft skills rivojlanishini uzoq muddat davomida kuzatib boradigan elektron portfolio tizimini joriy etish zarur. Portfolio orqali talabani birinchi kursdan bitiruv bosqichigacha bo'lgan rivojlanish dinamikasini kuzatish imkoniyati yaratiladi.

Yettinchidan, ish beruvchilar bilan hamkorlikni kuchaytirish va soft skills diagnostikasiga ularni ham jalb qilish maqsadga muvofiq. Chunki aynan ish beruvchi bitiruvchining professional muhitdagi kommunikativ, tashkiliy va ijtimoiy kompetensiyalariga amaliy talablarni shakllantiruvchi asosiy manfaatdor tomonlardan biridir.

Sakkizinchi, pedagoglarning o'zlari ham soft skillsni rivojlantirish va baholash bo'yicha metodik tayyorgarlikka ega bo'lishi zarur. O'qituvchi faqat bilim yetkazuvchi emas, balki talabani kommunikativ, ijtimoiy, kreativ va refleksiv faoliyatini tashkil etuvchi fasilitator va mentor vazifasini bajarishi lozim.

To'qqizinchi, sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar rivojlanayotgan hozirgi sharoitda soft skillsning ahamiyatini texnologik kompetensiyalardan alohida emas, balki ular bilan integratsiyada ko'rib chiqish talab etiladi. Chunki texnologiyalar qanchalik

Date: 13th September-2026

rivojlanmasin, tahlil qilish, savol qo'yish, natijani tanqidiy tekshirish, axloqiy qaror qabul qilish, hamkorlik qilish va yangi vaziyatga moslashish inson kompetensiyasi sifatida o'z ahamiyatini saqlab qolmoqda. WEF prognozlarida ham texnologik ko'nikmalar bilan bir qatorda kreativ fikrlash, moslashuvchanlik, yetakchilik va uzluksiz o'rganishga bo'lgan talabning ortishi qayd etiladi [1].

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, oliy ta'lim muassasalarida soft skills kompetensiyalarini rivojlantirish zamonaviy mutaxassis tayyorlashning ajralmas tarkibiy qismiga aylanmoqda. Raqamlashtirish, sun'iy intellekt va mehnat bozori strukturasi o'zgarishi professional bilimlarning ahamiyatini kamaytirmaydi, aksincha, mazkur bilimlardan samarali foydalanishni ta'minlaydigan insoniy kompetensiyalarga bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytiradi.

Soft skillsni rivojlantirish samaradorligi mazkur jarayonning mavjud holatini ilmiy asoslangan mezon va indikatorlar asosida muntazam diagnostika qilish bilan bevosita bog'liq. Bunda diagnostika faqat yakuniy natijani qayd etuvchi nazorat vositasi emas, balki talabning individual rivojlanish yo'nalishini belgilash, pedagogik metodlarni takomillashtirish va ta'lim sifatini oshirish mexanizmi sifatida qaralishi lozim.

Soft skills kompetensiyalarining diagnostikasida motivatsion-qadriyatli, kognitiv, kommunikativ-faoliyatli va refleksiv komponentlarni o'zaro bog'liq holda baholash maqsadga muvofiq. So'rovnoma yoki test bilan cheklanmasdan, pedagogik kuzatuv, o'z-o'zini baholash, ekspert baholash, case-study, guruhli loyiha, portfolio va refleksiv topshiriqlardan kompleks foydalanish diagnostikaning obyektivligini oshiradi.

Oliy ta'lim muassasalaridagi mavjud holatni takomillashtirish uchun, birinchidan, soft skills kompetensiyalarini ta'lim dasturlarining aniq natijalari sifatida belgilash; ikkinchidan, ularning diagnostik mezon va indikatorlarini ishlab chiqish; uchinchidan, interaktiv, muammoli va loyiha asosida o'qitish texnologiyalarini keng qo'llash; to'rtinchidan, diagnostik, formativ va summativ baholashni o'zaro uyg'unlashtirish; beshinchidan, elektron portfolio va ko'p manbali baholash tizimini joriy etish; oltinchidan, ish beruvchilarning baholash jarayonidagi ishtirokini kuchaytirish; yettinchidan, pedagoglarning soft skillsni rivojlantirish va baholash bo'yicha metodik kompetensiyasini muntazam oshirib borish zarur.

Natijada soft skillsni rivojlantirishga diagnostik yondashuv oliy ta'lim muassasasiga talabning faqat qancha bilim egallaganini emas, balki o'z bilimidan real vaziyatlarda qanday foydalanishi, boshqalar bilan qanday hamkorlik qilishi, yangi muammolarni qanday hal etishi va o'z faoliyatini qanday rivojlantira olishini baholash imkonini beradi. Bunday yondashuv esa o'z kasbiy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtira oladigan, tanqidiy va kreativ fikrlaydigan, kommunikativ, tashabbuskor, moslashuvchan hamda o'z-o'zini uzluksiz rivojlantirishga qodir raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. World Economic Forum. The Future of Jobs Report 2025. Geneva: World Economic Forum, 2025.

Date: 13th September-2026

2. OECD. How to Advance the Teaching and Assessment of Social and Emotional Skills. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development, 2024.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risida”gi PF–158-son Farmoni. 11.09.2023.
4. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ–637-son, 23.09.2020.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF–5847-son Farmoni. 08.10.2019.
6. OECD. Future of Education and Skills 2030: OECD Learning Compass 2030. Paris: OECD.
7. Council of the European Union. Council Recommendation of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning. Official Journal of the European Union, 2018/C 189/01.
8. UNESCO. Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education – A Tool on Whose Terms? Paris: UNESCO, 2023.
9. Mulder M. (Ed.). Competence-based Vocational and Professional Education: Bridging the Worlds of Work and Education. Cham: Springer, 2017.

